

Posudek vedoucího diplomové práce **Martiny Brablecové** „Parlamentní systémy“

1. Politické režimy, formy vlády či také modely vládnutí jsou zavedeným tématem té spíše institucionální části politické vědy a současně tématem blízkým ústavnímu právu. V tomto ohledu je lze na zdejší katedře považovat za vhodné ke zpracování formou diplomových prací.

2. *Martina Brablecová* si zvolila tematiku parlamentních systémů, o jejichž komplexní nástin se pokouší v podobě hledání definičních znaků, upozorňování na subtypy parlamentních forem vlády či v bližším popisu britských a německých reálií. Vzhledem k šíři zaměření a rozsahu práce nemůže jít o mnoho více než o nástin, který je nicméně vcelku srozumitelný a přehledný.

3. Autorka napsala 62 stran autorského textu, který rozdělila na úvod, závěr a šest kapitol („*Politické systémy*“, „*Parlamentní systémy*“, „*Vztahy mezi orgány státní moci*“, „*Vnitřní členění parlamentních systémů*“, „*Parlamentní systém v České republice*“ a „*Parlamentní systém ve Velké Británii a SRN*“). Doplněn je seznam zkratk a podrobněji členěný seznam pramenů (z nejasného důvodu jsou mezi monografie řazeny i sborníkové články). Je trochu škoda, že obsahuje jedinou cizojazyčnou položku, ač vhodných titulů ve zdejší knihovně přibývá. Jejich pomocí také mohlo být téma trochu specifikováno, resp. více zacíleno. Základní práce v češtině jsou obsáhnuty, další by se objevily při bližším zkoumání klíčových institutů jako je např. rozpouštění parlamentu, vyslovování důvěry apod.

Systematika práce obstojí, jakkoliv by bylo možné uvažovat o změně pořadí druhé a třetí kapitoly.

4. Po formální stránce je možné vytknout občasné chyby v interpunkci, případně chyby vzniklé mechanickým kopírováním (odkaz na překlad *Zdeňka Masopusta* v tuzemské knize *Jindřišky Syllové* a kol. nebo tvrzené spoluautorství *Radima Seltenreicha* u *Valešovy* knihy o dějinách politických teorií). Do stejného ranku nedostatků z nepečlivosti patří o vymezení zkratky „SNR“ jako „Spolkové národní rady“. Občas narazíme také na stylistickou neobratnost (např. „déle“ místo „později“ na str. 14).

5. Jelikož autorka postupovala značně samostatně, neměl jsem možnost připomínkovat závěrečnou verzi diplomové práce. Proto na okraj doplňuji několik poznámek.

a) Na str. 10 je zařazen zajímavý obrázek schématu dělby moci. Trochu konfliktní může být zařazení mezinárodních závazků nad ústavodárnou moc (zjevně je to míněno hierarchicky).

b) Na str. 11 se objevuje *Georg Jellinek* podle dobového úzu jako *Jiří*, jakkoliv jde o jazykovou praxi nešťastnou. Když na téže stránce mluví *Bohumil Baxa* o „prvotním orgánu“, míní tím stát, nebo lid?

c) Na str. 15 autorka uvádí, že v monarchiích nebývá možné přijmout zákon bez souhlasu panovníka. To je sice v zásadě pravda, ale pro líčení povahy parlamentních monarchií je podstatný dovětek, že panovník samozřejmě takový souhlas (sankci) nikdy neodepře. V tomto ohledu jsou odlišné např. střeoevropské konstituční monarchie 19. století.

d) Na str. 18 se objevuje zamyšlení nad návrhem na zavedení konstruktivního vóta nedůvěry u nás. Je-li tu řeč o častých hlasováních o nedůvěře, může být řešením spíše zavedení ochranných lhůt, než změna povahy institutu s dalšími dopady na ústavní systém. Vláda tu sedí pevněji v křesle, ale jak efektivní to u nás vláda bývá?

e) Tři modely postavení předsedy vlády by zasloužily bližší rozbor, stejně jako zatřídění českého premiéra do jejich rámce.

f) Analýza prezidiálního parlamentarismu by se měla vypořádat s konstruktem poloprezidentského režimu. Omezená zákonodárná působnost francouzského parlamentu mohla být doprovázena ilustrativním příkladem. Nouzová oprávnění francouzského prezidenta odpovídají komisařské diktatuře německého teoretika *Carla Schmitta*.

g) To, že dělba moci vystupuje do popředí při menšinové vládě, je pravda, ale zase to mohlo být rozvedeno. Co např. tzv. opoziční smlouva?

h) Nevím, zda je historický pasus (kap. 5.1) úplně organický; nesporná není ani volba jednotlivých period. Omezuje se spíše na právní úpravu, přičemž důležitá bývá povaha stranictví, resp. systému samotného. Např. stejné volební období komor prvorepublikového Národního shromáždění bylo výsledkem praxe či dohody politických stran, akceptované prezidentem republiky. Je-li řeč o protektorátním a prozatímním zřízení, měly něco společného s parlamentní formou vlády? Nedá se říci, že by právní předpisy z doby nesvobody paušálně nebyly součástí právního řádu (str. 39). V jakém smyslu byly všechny volby zmanipulované (str. 40)?

ch) Odkaz na smlouvy podle čl. 10 Ústavy asi míří k čl. 10a (smlouvy podle čl. 10 a 49 jsou identickými skupinami).

I) Lid by dozajista nemusel být obdařen pouze zákonodárnou iniciativou, nýbrž by mohl hlasovat i o zákonech, změnách Ústavy apod. (str. 44). Záleží na ústavní úpravě.

j) Nejsm si úplně jist, nakolik souvisí vliv Senátu na zahraniční politiku s absencí odpovědnosti vlády (str. 45), uvádí-li sama diplomantka jako příklad souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv, kde je Senát nepominutelný.

k) Platí teze o autonomním stanovování pravidel jednání komorami v podmínkách jednacích řádů se statutem zákona?

l) V naší ústavní praxi bychom našli případy, kdy ministerstvo neřídil ministr, protože žádný nebyl, ale náměstek. Stejně tak měl být zmíněn příklad neodvolání ministra (*Josef Dobeš*), ač to předseda vlády navrhl. Zavazuje předseda vlády kontrasignací vládu k odpovědnosti za prezidentovy akty, anebo vláda zavazuje usnesením premiéra (ne)kontrasignovat?

m) Vedle interpelací patří do kontrolní působnosti také dotazy podle jednacího řádu, činnost vyšetřovacích komisí, ale i běžných výborů a komisí.

n) Protokolární prvenství prezidenta neplyne ani tak z tradice, jako spíše z toho, že je hlavou státu. Při zmínce o neodpovědnosti měla být vysvětlena odpovědnost za velezradu. Zpřísnění podmínek podání ústavní žaloby činí takovou žalobu nepravděpodobnou.

o) Důležitá není jen kontrola jedné komory druhou (str. 64), ale také kontrola vlády.

Formulovat by bylo možné některé další připomínky, leč není to nutné. Tvůrčí činnost autorčina se projevila zejména ve výběru a zpracování pramenů, její vlastní komentáře nejsou příliš časté, resp. jsou poněkud zkratkovité. Přesto se domnívám, že nárokům kladeným na sepsání diplomové práce dostála, neboť předvedla schopnost zpracovat rozsáhlejší odborný text, zorientovat se v pramenech a korektně je citovat. V závislosti na více než uspokojujícím průběhu obhajoby usuzuji, že by práce mohla být hodnocena jako „velmi dobrá“.

V Praze dne 2. října 2012

doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D.